

פרשת פנחס

וידבר משה אל ה' לאמור. יפקוד ה' וגו' איש על העדה וגו' (כג, טו-טז)

וברש"י, כיון ששמע משה שאמר לו המקום תן נחלת צלפחד לבנותיו. אמר הגיעה שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי, אמר לו הקב"ה לא כך עלה במחשבה לפני כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האהל וזהו שאמר שלמה (משלי כז) נוצר תאנה יאכל פריה עכ"ל.

הנה בשם משמואל כתב בשם הרבי מקוצק ז"ל, שמרע"ה היה דעתו על פינחס והקב"ה פסלו מפני מדת הקנאות שבו וכדרך שמצינו באלהו שאמר קנא קנאתי א"ל הקב"ה ואת אלישע תמשח לנביא תחתיך.

לכאורה דברים אלו סותרין לפירוש רש"י זה, אבל באמת אין הדברים סותרין כי הנה לכאורה ישנה פליאה עצומה בדברי רש"י שסותר את עצמו תוכ"ד, שהרי בדבור לפני כן כתב רש"י וז"ל וידבר משה אל ה' וגו' להודיע שבחן של צדיקים כשנפטרין מן העולם מניחין צרכן ועוסקין בצרכי ציבור עכ"ל, והיאך כותב רש"י אח"כ ממש ההיפך מכך.

אלא על כרחך אין הדברים כמשמען שמשה בא לתבוע צרכי עצמו שיירשו בניו את גדולתו, תדע שכתוב המקרא בלשון עזה ואמרו ע"ז רז"ל במדרש כל מי שמבקש צרכי צבור כאילו בא בזרוע. ובפרט שבספרי עה"פ ואתחנן אל ה' אמרו זהו שאמר הכתוב (משלי יח) תחנונים ידבר רש ואילו כאן בא בזרוע שלא כמדתו, אלא הענין יבואר בהקדם מש"נ במק"א במקרא אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור, ופרש"י יהיה טהור הטובל בהם מטומאתו. ברם כידוע גדולה מעלת המעין ממעלת המקוה וכו'. והנה שני סוגי תלמידי חכמים ישנן יש ת"ח שהוא בבחינת בור מקוה מים, אמנם הוא בור סוד שאינו מאבד טפה אבל סו"ס לית ליה מגרמיה כלום ואין לו אלא מה שניתן לתוכו, משא"כ הת"ח שהוא בבחינת מעין שיש לו לב מבין להבין דבר מתוך דבר ולדמות מילתא למילתא.

והנה פינחס זכה לכהונה מצד עצמו ולא קיבלה מהמשפחה וכדאמרינן בגמ' זבחים (קא, ב) א"ר חנינא לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי וכו', רב אשי אמר עד שעשה שלום בין השבטים שנאמר וישמע פינחס הכהן וגו', ועיין בא"ע פרשת פינחס עה"פ והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם, כי הכהנים הגדולים היו מזרע פינחס. ונראה הטעם עפמ"ש השם משמואל בשם אביו האבני נזר מה טעם כהן הדיוט מיטמא לקרובים ואילו כ"ג אינו מיטמא לקרובים, כי כהן הדיוט קיבל מעלתו מן המשפחה לפיכך הוא חייב לחלוק כבוד למשפחה, משא"כ כ"ג לא קיבל מעלתו מן המשפחה ודפח"ח. ולפיכך פינחס שלא קיבל מעלתו מן המשפחה דין הוא שממנו יצאו הכהנים הגדולים שאין מעלתם באה להם מן המשפחה וק"ל.

נמצא שפינחס בבחינת מעין ולא בבחינת בור מקוה מים על כן היה סבור משה שהוא ראוי להנהיג את ישראל ואמר לו הקב"ה שאינו כן, כי הואיל והוא בבחי' זו של חי הנושא את עצמו ולא הורגל להקשיב לזולת הוא קנאי, ואינו ראוי להיות מנהיג.

והנה כששמע משה כך סבר אם כן הקב"ה אוהב את ההמשכיות ואין לך ראוי להמשכיות יותר מאשר הבנים, שהם ממשיכים נאמנים ומעתיקי השמועה בנאמנות בבחינת ברא כרעיה דאבואה, ובפרט ששמע מהקב"ה שאמר לו תן נחלת צלפחד לבנותיו שיש ללמוד מזה מעלת ההמשכיות, וכמו שנאמר להלן בפרשת מסעי איש בנחלת אבותיו ידבקו בני ישראל. כי מעלתה וקדושתה של א"י מחייבת המשכיות, ואם כן ראוי שיהיו בניו יורשים וממשיכים את המנהיגות. ואמר לו הקב"ה לא כך עלתה במחשבה לפני, והיינו כי ההמשכיות של ירושת אבות ג"כ אינה רצויה לפניו ית'.

לפיכך אמר לו הקב"ה למשה, קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו ופירש רש"י שיוכל להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד, ובמ"ר אדם שיודע להלוך עם כל אחד ואחד מהם לפי דעתו, ולשון הספרי שיהא

פרשת פנחס

הולך עם הקפדנים כפי דעתן ועם המתונים כפי דעתן.

ומבואר בזה מה שהוזכרו שני טעמים לבחירתו של יהושע, הטעם מפני שמושו שלא מש מתוך האהל והטעם מפני שהוא איש אשר רוח בו שיודע להלוך עם כל אחד ואחד כפי דעתו ודו"ק.

ובזה תבין, למה נבחר יהושע להלחם עם עמלק הואיל ויהושע היה בחינת דעת והרי עמלק הוא דעת דקליפה כנודע.

מקור: הגאון רבי שלמה פישר שליט"א